

ناشر

سوجھلا اشاعتی ادارہ بھٹہ واہن (رحیم یار خان)

فہرست

- ۱- نساں سیک ہے باقی طلب دے وچ زملمن دی آس وجود کپوں صفحہ نمبر ۱۳
- ۲- سراب ڈیکھ تے پانی دیاں خواہشیاں جاگیاں " ۱۴
- ۳- گھر کنوں باہر تان نکلوں بھانویں تنہائی ملے " ۱۵
- ۴- امیدیں کوں پریشانی اونویں ہے " ۱۶
- ۵- او مطمئن میڈی طلب دی ہر مثال نال ہے " ۱۸
- ۶- اساکوں ٹکریا ہے ہک شخص موسیٰ جیجھا " ۱۹
- ۷- جے تیڈے خلق دا دریا فرات وانگے ہے " ۲۰
- ۸- اکھیں دے بھاگ اچ نہ کوئی منظر نہ خواب کوئی " ۲۱
- ۹- ہر موسم محسوس کرے جیڑھا انسان سفر وچ " ۲۳
- ۱۰- لفظ زخم بٹ ویسندن توں نہ زخم لاویں تا " ۲۵
- ۱۱- جیڑھا سمجھ دے دگ تے رہندے " ۲۷
- ۱۲- تھلے پھلے ہن، اُکرسے " ۲۸
- ۱۳- اُگھڑ گیا ہے سچا بھید پار سائی دا " ۲۹
- ۱۴- جیندی اتادی گواہی جہان ڈیندا پے " ۳۰
- ۱۵- ہونٹ جیوٹ دی دعا، اکھیں مثالیں وانگے " ۳۲
- ۱۶- کتے توہیں خواہش کوں زنجیر کروں " ۳۴

- ۷۶ - توئیں وسدا ہے دل دیں دھر کئیں ورج صفحہ نمبر
- ۷۷ - ہر کہیں دی اوقات دا بھید این کھول ڈتے " "
- ۷۹ - جنہاں دا بھاگ ایہہ پتھر دیاں مورتاں ہوسن " "
- ۸۰ - ہزار لفظیں لے ڈالکے ہن زبان کیتے " "
- ۸۲ - ڈیکھاں تاں درد تار سمندر لکے میکوں " "
- ۸۳ - جے تئیں تے سوٹھ سوالی لگدے ہن " "
- ۸۴ - دل دی کیسری کوں پھر ولن آگن " "
- ۸۵ - کے تئیں سکھ داناں نہ چھیسین ڈکھ دا بار چولیس " "
- ۸۷ - وادا جھولاوی تیرے پیر دا بکار لکے " "
- ۸۸ - دل دی پالھ جے منہ تے آنوں سولی تے تنگ ڈیندن لوک ! " "
- ۹۰ - کون گذریے اہوں ہوا وانگے " "
- ۹۲ - ساکوں جو ہن بھاوٹن پے بگن " "
- ۹۴ - قطرے " "

- ۱۷ - اظہار دے یقین اپیکر نہ توں نہ میں صفحہ نمبر
- ۱۸ - گلابیں دا بھاگ ۷ ہوا میں دی سنگت " "
- ۱۹ - تساں جین شخص کوں سارے اکھیندو در بدر ہے " "
- ۲۰ - ساون ہیل بیدی تے ہے " "
- ۲۱ - این ساڑ لب تے طلب دا الپ کتنے تئیں " "
- ۲۲ - میڈی سفر دی حیاتی کوں معتبر کر ڈے " "
- ۲۳ - جے رات رات تیرے وال وال ورج آوے " "
- ۲۴ - ہوا لے رستے تے دیوار نہ اُساری کر " "
- ۲۵ - میڈے وجود کوں ان گنٹیاں تہمتاں ڈیسی " "
- ۲۶ - خواہش کوں قید کرتے کڈھیں اہمیت نہ ڈے " "
- ۲۷ - ولیکھا کوئی نی رکھیا منتظر ہوا دے ہن " "
- ۲۸ - جیڑھے منظر سامنے ہوندن او خواہیں ورج کھتاں " "
- ۲۹ - تساڈے درد دیاں ڈپوں دل کوں یارتاں کے تئیں " "
- ۳۰ - جیڈے دی دید کروں ایہو تماشا لگدے " "
- ۳۱ - اساکوں اج جیڑھے ٹکرین وچھڑوی سگدے ہن " "
- ۳۲ - جاگدی اکھ کوں خواب ڈکھیسین کتنے تئیں " "
- ۳۳ - جس دا نشہ باکڈھیں تیز شرابیں جیجھا " "
- ۳۴ - اساڈے نال تیریاں ہن محبتاں کتنیاں " "
- ۳۵ - تساڈے شہر ورج آویں مسافریں وانگے " "
- ۳۶ - زخم کتنے تئیں وڑھیسوں تن دی عریانی اُتے " "
- ۳۷ - لہ بگن پرائے دانگ نوہن موسمیں دے ورج " "
- ۳۸ - گھوڑ جیویں ہے خواہشیں دا اج " "
- ۳۹ - اتر زلیخا وانگے ہر شخص جوانی منگدے " "
- ۴۰ - پتھر ورج سگتی سلکھتا پے گیا " "

کہیں وی زبان کوں ادبے فن دی اتلی چوٹی تے پُجاوٹ کیتے لازمی جو فنکار تنقیدی شعور تے خود احتسابی
نے ادراک دازہر پیوٹ دا عادی ہووے۔

اتھاں این بگالھ دی وضاحت کر ڈیوٹ وی ضروری جو کئی فنکار اوں وقت تئیں سچا تے کھرا فنکار
سٹاوٹ دا حقدار نہیں تھی سگدا جے تئیں او اپنی ذات دے کشکول داپر کھرا کائنات دے سمندر دی تہہ
ء چ وگھرے ہوئے اندھارے دی رگ رگ ء چ رچانہ ڈیوے۔

ممتاز حیدر ڈاھر دی سرائیکی زبان دے کھیلے ہوئے وال سنوارن آئے نوجوان قبیلے دے
انہیں افراد ء چ ہک نویکلا تے منفرد مقام رکھدے جنہیں اپنی جیندی جاگدی زبان دے ادب تے شعری
روایات ء چ فکری تجربیں، جذباتی اجتہاد تے شعوری تجربے دا نوں نکورتے صاف ستھرا رنگ بھد کے
سرائیکی دی ہمیشگی تے مہر تصدیق ثبت کر کے اپنے ادبی ورثے کوں زمانے دی گردش توں محفوظ رکھن دا
عزم کر گھدے۔

ممتاز اپنی ذات دے زندان ء چ رہ کے اپنے پختہ احساس دے روزن توں کائنات دے
سینے دی وسعت دا بھر پور مشاہدہ کریندے۔ این وسعت ء چ وگھر تئیں ہوئیں حقیقتیں دی خرد اسوجھلا
اپنے ادراک دی اندھاری رات دے میلے لباس تے سجا کے اپنی دوستی دے جماندرواندھے رواجیں کوں
اپناوٹ آئے لوکین دی قطرہ قطرہ سچدی ہوئی سوچ ء چ حرف حرف لہر ویندے۔

او ہک مدت توں محبت، عزت تے خلوص دے بے آب و ہوا جزیرے ء چ اپنے آپ کوں
کھپے چھل دی ڈری ہوئی خوشبو آلی کار وندیندا پیتے۔ اوندے ہر پاسوں جس دوام دا ڈرا کلا صحرا اوندی
تازہ دم سوچ وی ساہ جھن کے سفر کریندی مشقت تے سنجون مارن کیتے بقرار رابندے لیکن اوندے
قدیں کوں سفر کرٹ دی عادت ء تے اوندے نزدیک راہ ء چ سئی کڈھن دا رواج کہیں بزدل دی ایجاد
ہیں واسطے اوندے فن دا سلسل ارتقا اوندی زندگی دی ہک واضح علامت بن گئے۔ شاید اہا وجہ جو ممتاز
شروع توں اپنے واسطے اودا راہ گلیندے جیندے ء چ صرف ہوندے قدیں دے نشان رہ وئجن۔

ممتاز حیدر دی پرورش کہیں ماحول ء چ وی تھی ہووے لیکن اونا اخیر نقینا محبت
خلوص، ڈکھ، درد، تہمتی تے کرب دی ملی ہوئی اوں مٹی دی امانت لگدے جیندے ذرے ذرے ء چ پتہ نہیں
کتے زمانیں دی تریہ تے محوی دل بٹن کے دھڑکن دی خواہش ء چ مبتلاء۔

کئی فنکار پچھترئیں ہوندا، مگر اوتوں والے وسیمیں دا غیر شعوری احساس ضرور ہوندے۔ ایہا وجہ
جو ہر دور دا سچا فنکار اپنے ہمسفری ء چ معتبر تے محترم سمجھا ویندے۔ ممتاز حیدر وی ہک سچا فنکار ء اتے
سچ اوندنا آدش ء۔ اوں ایں سچائی دے جرم ء چ کئی کوتاہ قامت لوکین توں طنز دے پھروں جھلیں کئی دفع اپنا
سچ اوتوں زمی دی کر گئے۔ لیکن پھر تے رنم تاں فنکار نے سینے تے پٹک آئے او تھے ان جہتیں کوں ڈکھ کے
ہوں سارے ہنرمند سلامی ڈیوٹ تے بخو تھی ویندن۔ میں اتھ ایہ دعویٰ نہیں کریندا جو ممتاز سرائیکی دا

مہاک

کشکول وچ سمند

ہر دور وچ انسان اپنی سوچ دی تاریخ تے اپنے فکری خد وخال دا ازواج خود مرتب کریندے۔ یعنی
بشری محسوسات دا اظہار تے ابلاغ ہمیشہ مشاہدے، تجربے، حواس تے ذہن دے وجدانی فیصلیہ دا محتاج
ہوندے۔ کہیں وی انسان دا مشاہدہ تے احساس۔ خارجی مناظر، ارد گرد دے ماحول، ہر ویلے ظاہر تھیوٹ
والے واقعات، نفسیاتی واردات، یا جذباتی حوادث توں متاثر تھی کے مثبت یا منفی اندازہ ء چ اپنی تکمیل دے
مراحل طے کریندا رہ ویندے۔

مشاہدے تے احساسی تکمیل دے سارے اجزاء انسانی شعور، لاشعور یا حافظے دے محفوظ تہہ خانے
ء چ ہک خاص عرصے تئیں امانت دے طور تے کہیں مخصوص صورت یا واضح شکل دے بغیرے نقش خیالیں
دے بار تے دفن رہن دن۔ لمہیں دی رشکست وریخت دا عمل داخلی حواس دی اکھ نال این مدقون
امانت دا سراخ لاکے تخلیقی جذبے کوں اظہار دی بشارت ڈیندے۔

این موڑ تے پہنچ کے تخلیقی جذبہ وجدان دے گونگے دینے وچوں لہوٹ آئیں امانتیں کوں
مناسب لفظیں دی پوشاک پوا کے اظہار تے ابلاغ دی برف پوش چوٹی تے توں سچھ دی پہلی کرن
آلی کار طلوع تھیندے تے طلوع دے ہیں لمحے کوں زبان دی تخلیق دی صحیح صادق وی آہدن!۔
میڈے نزدیک کہیں زبان دی تہذیبی تے ثقافتی قدریں دے تسلسل دا عکس تاریخ بندے
تے تاریخ دے تخلیقی عمل دی تجزیاتی صورت دے سنگھار دا ناں ادب ء۔

ہر دور دا ادب اوں ویلے تئیں محض ادب ہوندے جس ویلے تئیں او خالی خولی مگر ریشمی
لفظیں دے زندان ء چ مقفل رہوے لیکن لفظیں دے سینے ء چ جذبے تے خیال دی قوس ء چ لے
رنگ بھر کے ذات دی کائنات دے لکھے ہوئے جمید کھولن دا منصب سنبھالے تاں فن دی شکل اختیار
کر ویندے۔

آسمان قامت شاعر عیاو اپنی زبان نے ادب و ادب آخری بلکہ میگوں یہ احساس ہے جو شاید اجاں فن نے
 لئ ووق صحراء چ ممتاز اپنے سفر دی سمت "دائین کرن" نے برزخ" و "عرج گم ہووے۔ لیکن اس بے سمت
 صحراء چ جتنا سفر وی او کر کے اوندی انفرادیت، سُخاٹ تے گول کیتے کافی ہے۔ ہی کالہ ایسے جو جیڑھا فنکار
 سفرے آغاز تے کشکول وچ سمند" ڈکھا ڈیوں دا دعویدار ہووے میگوں اوندی ذات تے کم از کم اتنا اعتماد
 ضرور جو یک ڈینہہ او قطرے چ دجلہ وی ڈکھا ڈیسی۔ تے جیڑھے ڈینہہ دی اوں اس معجزے چ کلیاتی
 حاصل کیتی اوں ڈینہہ او یقیناً سرائیکی ادب چ بذات خود یک معیار تے یک معراج ہوسی۔ لیکن ایذا مطلب ایہ
 نہیں جو ہون او یک شاعر بلکہ ایہ یک حقیقت ہے جو ممتاز ہون دی سرائیکی شعرا چ یک ممتاز قدر آور
 تے مفرد شاعر، او جذبے تے خیال دی مشترک سرحد دی آب و ہوا چ پرورش پاؤن والیں حقیقتیں دا ذہن
 سراغساں ہے۔ تے اپنی ذات نے احتسابی آڑھ چ معاشرے نے اعمال دی نبض شناسی تے چارہ گری
 تے شوق ہے رات رات جاگن والا درد مند ہنر پرور تے مضطرب فنکار۔ !!

کشکول وچ سمند دے حوالے نال ممتاز حیدر یقیناً اپنے دورے بھتے تڑے انسان دے
 اندر جنگ کرن آئی خواہش، عموماً ہی چادر بیٹھ لئی ہوئی ادھوری محبت، مصنوعی روشنائی دے رنگیں دے
 غلاف چ سہکری ہوئی حقیقت، غیب دی بھولی چ پلیدی ہوئی آدمیت تے تیل دی سڑاند سہہ کے ساہ
 گھنڈی ہون زندگی دی غیر مبہم تے واضح تصویر کشی کرن والا فنکار۔ او سبب تھیں، مدقوق استعاریں
 تے روایتی علامتیں توں دور رہ تے توں نکور ماحول دی عکاسی نہ اب لفظیں سوئے سوئے تے سرین
 تے خوشبودار لب و لہجے نال کرن دا عادی ہے۔ اوندی آزاد نظم ہووے یا باندھ قطع، مرتع غزل ہووے یا
 نہیں ڈوہڑی زبان دی مشکل ترین نظم تراجم، کھتیں وی ذہن ٹھوکر نہیں کھاندا بلکہ ایویں لگدے جیویں
 نگاہ پورے فرش تے مصروف رقص ہووے تے ذہن پھلتی دی سیج تے پوجھل پلکیں نال بند رہے
 جزیرے چ ہو لے ہو لے راز دیاں پالھیں سٹڈا پیا ہووے۔

ممتاز سستی نے شہداء شاعر، تے سستی سرائیکی زبان ادب تے فن دے صحراء چ متقل تر ہوون
 دائمی محبت، بے مثال وفا شعاری، ابدی جستجو، اٹ تھک مشقت تے اٹ ہٹ سفر دی بے کنار علامت۔
 اس واسطے فطری طور تے ممتاز کون ایسا سا کرب درد تے کسک اپنی دھرتی دے ذریعے توں امانت
 دے طور ورثے چ ملے تے ممتاز اس ورثے کون پوری دیانتداری نال اپنے احساس دے شیشے چ
 سجا کے اپنی رسیلی شاعری دے سرگم دی معرفت آوٹن والیں تسلیں دے پیر کرن دی عبادت چ مصروف ہے۔
 میگوں یقین ہے جو کشکول وچ سمند" دی شاعری سرائیکی کون پیمانہ علاقے دے احساس کمتری
 چ مبتلا لوکیں دی زبان آکھن آلیں کون اپنی رائے بدلن تے مجبو کر ڈیسی۔ اوندی وجہ ایہ ہے جو ممتاز
 حیدر نے اپنی شاعری چ جتھاں اچ دے دور دے سائے تجرباتی تقاضے پورے کیتے۔ اُتھ زبان
 تے اظہار، الماع دے انداز چ ای ہوں سائے خوبصورت سجا مع تے دلکش اضافے کرن آ لے

تجربے سامنے آئیں۔

میں جہاں دی سچینداں — میگوں ممتاز حیدر ڈاھر تریب دی اچڑی ہوئی وستی دی
 چُپ چُپائی گلی دے پھیکڑی موڑ تے وگھریے ہوئے اندھاریں دی بھڑے چ لکھے ہوئے سوچیلے دا او
 کٹھا سفر لگدے جیندے زخمی تن تے لیر لیر تنہائی، تند تند کرب، ٹکڑے ٹکڑے احساس تے ریہہ ریہہ
 جذبے دا چولاء۔ اوندے سبھیں چ انسانیت دا کشکول ہے تے اس کشکول چ محبت، خلوص تے
 امن دا ٹھاٹھاں مریندا سمند کو بخدا اپنے تریب دی اچڑی ہوئی وستی دے مسافر اس کشکول وچوں
 سپتیاں، موتی تے پائی حاصل کریندے پین۔ ایہ ہی کالہ ہے جو ممتاز نے اپنے لب خشک تے زبان
 چھالیں نال پروں تھی گئی ہے! —

عزیز شاہد

ڈیرہ غازی خان

۱۳ مارچ ۱۹۸۱ء

گھر کنوں باہر تان نکلوں بھاوین تہنائی ملے
گھر دے وچ تاں رہ کرہیں یوزر سوائی ملے

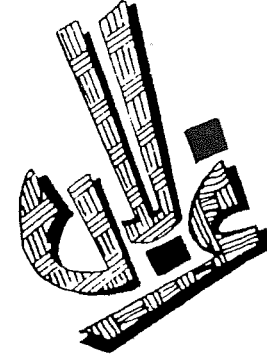
ونقیں وچ اپنے اندھے پن دلماتم کتے تیں
یا ایہہ منظر مک و نجن یا میکوں بینائی ملے

اپنے مطلب واسطے لوکیں کون ملدن لوک ایں
جیویں عمران بعد بھائی کون کوئی بھائی ملے

نت تھہکار بندہاں شکلیں گڑاچ رات ڈہنیہ
شیت کہیں بندے دی صورت وچ میحائی ملے

شہر دے ہر موڑ تے حیدر ہے منظر دشت دا
کیویں کوئی سونہاں ٹکرے کتھہ ساسائی ملے

کلا و لاج پورہ

۶۷۲ کنوں ۶۸۰ تیں

نتاں سکتے باقی طلبے کوچ ملن دی آس وجود کوں
کوئی لطف چھان پکریگی میڈے پکھی واس وجود کوں

سبھے پاتاں تیڈے کوچ دے تانویں کیتن میں پٹنگیچ دیا
توٹیں زخم خم پوشاک ٹے میڈے لباس وجود کوں

کہیں وصل لفظ دا ویس کرتے اتر بدن دی زمین تے
کئی صدیاں گزریاں فی آسگی کوئی نظم اس وجود کوں

وڈا پنہ لفظ کوں موہتا میڈے لب کنوں تیڈے اتوں تیں
کئی دہم دیر پھ گے ذہن کوں تے کئی قیاس وجود کوں

نہ کہیں بدن دی پرہ چھٹی نہ کہیں دے حسن دے سبھے چڑھیا
میں گولیندہ رہ گیاں سفر سفر کہیں میں شناس وجود کوں

سراب ڈیکھ تے بائی دیاں خواہشاں جاگیاں
نہ جھڑکھایا کتھوں منہ نہ بارشاں جاگیاں

جنہاں دے تن تے ماڈینہہ کوں لبادہ نیکی دا
ثواب سم گے سنوں بنجھ کوں لغزشاں جاگیاں

جس دےھیاتاں گھرین ڈوں نکل کھڑی خلقت
ہو ادے پیر ہواڑن دیاں کوششاں جاگیاں

سرس تے ماڑا سبھے پیریں ہیڈ بھدی ریت
مسافریں اتے موسم دیاں رنجشاں جاگیاں

اوندا وجود ہے حیرت جواز موسم دا
ولیا تاں چھل لگے ٹرگیاں بارشاں جاگیاں

میں ہنٹ وی عکس کوں صورت اکھیندا

مگر ایہہ کالھ بے معنی اونویں ہے

مگر کچے گھڑے بے سوچھ تھی ہن

نتاں دریا کوں طغیانی اونویں ہے

دل اندسک سمند ہے اجن پتیں

تیڈی خواہش وی طوفانی اونویں ہے

توٹیں اوردیدی حدتیں کھنڈر گے

اجن اکھیں تے ویرانی اونویں ہے

توٹیں اومیکوں دشمن سمجھے حیدر

میڈاجانی، میڈاجانی اونویں ہے

امیدیں کوں پریشانی اونویں ہے

دل اونکوں ملے ارمانی اونویں ہے

میڈے ہتھ ہن توٹیں سمجھ دے سلامی

میڈے دل دی سلیمانی اونویں ہے

میں اوندرا وصل منظر و بڑھ بہتداں

طلب دے تن دی عریانی اونویں ہے

او مطمئن میڈی طلب دی ہر مثال نال ہے

ولاوی اوندہ اختلاف کال کال نال ہے

اساں اوندے وجود دی کڈہیں نفی نئے کیتی

اساڈا اختلاف تاں ہوا دی چال نال ہے

او میں کنوں نکھرتے پتھرین اساتھ چاہندے

بھرم جیندے وجود امیڈے وصال نال ہے

اساں اندھارے کو لوں کتنے توشیں اپنا بھوکاؤں

جتھاں جتھاں ہے ڈینہہ دی جھوک اتاں نال ہے

طلب جیندی اساڈا جسم چور چور کر جتے

اساڈا اوندہ رابطہ اجہن خیال نال ہے

کھاوے کھاوے

اسا کوں نکریا ہے ہک شخص موسمیں جیجھا

ندوستیں دی طرح ہے نہ دشمنیں جیجھا

نہ کوئی خواب نہ خواہش نہ کوئی آس نہ آج

اساڈا گھر دار ہن وی بھرتیں جیجھا

او میڈئیں کالھیں دے مفہوم نال گھن گیا ہے

ہے لفظ لفظ میڈا ہن بھارتیں جیجھا

میں دھپے اساتھ نہجاواں یا جھاں دناں ہا

رویہ ڈونہیں دا لگدا ہے دوستیں جیجھا

ملیا تاں صدیاں دی تربیہ کون مگا گیا حیدر

اوندے وجود دا منظر بارشیں جیجھا

کھاوے کھاوے

جے تیڈے نطق دادریا فرات وانگے ہے
اساڈی ترہہ وی آب حیات وانگے ہے

توں کتنے توٹیں روکیں انہاں کوں پولٹ توں
جنہاں دے جسم تے ہر زخموں وانگے ہے

اُجھرا سبھ وی موافق نہیں اکھیں کیتے
نسیکی دھرتی اتے ڈینہہ وی رات وانگے ہے

کریندا رہندے زمانے دے غم دی مہمانی
اساڈا دل وی جیویں کائنات وانگے ہے

نکھڑا گیا ہے مگر یاد چھوڑ کے حیدر
اوندا ونجھن اوندے آنوں دی تات وانگے ہے

کھولیاں

اکھیں دے بھاگ اچ نہ کوئی منظر نہ خواب کوئی
بھوگیندا ہے کتنے تئیں طلب دا عذاب کوئی

ہوا دے ہتھ تے ولا ملٹ دا یقین لکھدے
رہیندے بنجر زمین دے وچ گلاب کوئی

کھتاہیں او شخص مل پوتے تاں یقین آوے
کیویں کلیندے کہیں دی تاں گھراچ شیا کوئی

کھولیاں

لکھڑی دی عادت اس اڈیاں انگلیں قلم کر لیسے

لہو لکھیسے این دور وچ سچ دابا کوئی

تمام تشبیہاں اوپریاں ہن اوں حُسن کیتے

نہ اوندی کوئی مثال ہے نہ جواب کوئی

صدیاں گذر گین خبر نہیں جو کڈاں اُبھر سے

این رات دے آسمان تے آفتاب کوئی

سفرتاں حیدر ہے استعارہ اگوں ودھن دا

نیکلدا ہُن کیوں نی گھرتوں خانہ خراب کوئی

ہر موسم محسوس کرے جیڑھا انسان سفر وچ

ذہن کنوں آخر لہہ ویندس گھر دا دھیان سفر وچ

عمر گذاری پیسے بک خوشبودا ساتھ نہ بھیندئیں

جسم ہمیشہ گھر وچ رہ گے لیکن جان سفر وچ

کیوں لحظہ دی سونہ تے جذبیں دی سانجھ رکھیجے

ہر لحظہ رہ ویندے نکھڑن دا امکان سفر وچ

آدمی گھر وچ رہوے تاں دیواراں تاں سُنجیندین

گم تھی ویتدی ہے لیکن اپنی پہچان سفر وچ

بُٹ تاں چھالے وی پیریں کوں نینگھاں ڈیون پئے گن

لیکن کہیں منزل نی کیتا پیر نشان سفر وچ

وکھ وکھ تے لگدے ہن حیدر محرومی دکھاڑے

اصلوں نہ آسیں داسارا ترکہ آن سفر وچ

لفظ زخم ہن ویتدن توں نہ زخم لاویں ہا

کالھ کرتے سوچیا بہئی سوچ تے لاویں ہا

چندر چندر چہرے ہن رات رات پہرے ہن

تین جے اونکوں ملٹا ہا سمجھ دے نال آویں ہا

بھاگ ہے لکیریں دا کیا قصور تیریں دا

کتنے توٹیں زخمیں توں آپ کوں بچاویں ہا

جیڑھا سمجھ دے دگ تے رہندے
کالی رات دے اگ تے پہندے

اکھ دے منظر مُک ویندے ہن
چھیکڑ اورگ رگ تے پہندے

سولی داسر زور کبوتر !
میں جیجھے دی پگ تے ٹھہندے

ظلم دا آحرانت وی ہوندے
ایہہ پانی تل لگ تے وہندے

اواپٹی صورت دا حیدر
جادو ساکے جگ تے چہندے

خواب بسک دی قیمت ہن آس کن غنیمت ہن
کوئی خواب پراکھ کوں جاگد نہیں ڈکھاویں ما

ڈکھ تو نہیں قیامت ما (آسمان قیامت ما)
حوصلہ سلامت ما حالی آزماویں ما

سرتے تیز بارش ہے موسمیں دی سازش ہے
مبٹھی کتھ کوں حیدر آپ چا ڈھاویں ما

اگر ٹیگیا ہے سچا بھید پارسانی دا
توں میڈے جذبیں کوں ہن ٹیکم ڈے رہائی دا

میں اپنے جرم دے حق وچ وی ہول سگدا ہاں
جے میکوں موقعہ ڈتوے کڈہیں صفائی دا

میں کیرھے کیرھے عقیقے دی ڈیکھ بھال کران
کہ آدمی ہاں مگر بارہے خدا تئی دا

سفر اڑانگا ہے خواہش کوں جے کوئی سوچے
میکے پڑ بدن کنوں اول جسم تئیں رسائی دا

اچن تو تئیں ہے پچکاوت وجود وچ حیدر

سواد ایچھا چکھایا کہیں جسدا تئی دا

کھاو کھاو

تھلے بیچھے بن اکر سء زینتہ داموبت اچ مینتہ دوسء
بریا سے ہے رات دا منظر! میڈے ہتھ خالی ماچسء
اکھیں ست سمت در پیوں ہونٹیں دے مقسوم اچ تسء
تان وچ اوند ا روپ سنگھر سے انگلیں تلم کروں رت مسء
کتھ کتھ ڈیکھان کے تئیں جاگان ہر منظر وچ اوند ا ڈسء
اول بن ہر تخلیق ادھوری راگء، روحء، رنگء، رسء

ہونٹ تے اکھیں سی چا حیدر

سُدھ ہون وچ ڈاڈھی کسء

کھاو کھاو

زیہہ شخص کون ہے اندھیں کے شہر وچ جیڑھا

اندھاری رات کوں سبھو دانشان ڈیندا پے

اوندی طلب دی ندامت سے ساڑے بھاو وچ

بنا فاع گھن تے اسا کوں زبان ڈیندا پے

اساڑے شوق دی شدت کوں ڈیکھ تے حیدر

او ویندے ویندے ولن دا گمان ڈیندا پے

جیندی اتا دی گواہی جہان ڈیندا پے

صفائی اپنی دے وچ خود بیان ڈیندا پے

اونکوں سٹان یا اوندالفظ لفظ جسم پڑھاں

وصال بخش تے یک امتحان ڈیندا پے

ہے المیہ جو نشانہ درست نی جیتدا

خبیث وقت اوندے ہتھ کمان ڈیندا پے

ہونٹ جیون دی دعا، اکھیں مشالیں وانگے

اونکے چہرے اے ہر نقش مثالیں وانگے

کتے تئیں اونکے اکوں کوئی صفائیاں ڈیوے

جیندی ہر گالہ دالہجہ ہے سوالیں وانگے

توں ہوں تاں تہیڑے وصل دی وحشی خواہش

دل سوچ اُدھماچا جیندی ہے دھالیں وانگے

سوچ دے صفحے تے ہر شکل ادھوی ہے اجڑ

میچے پڑھو ایس دی طرح تہیڑے خیالیں وانگے

توں ہاویں تاں ساکون ماہ جینیں سجر دے ماڑ

چھاں میڈے سر تے کیتی ہی تہیڑے والدیں وانگے

ساٹے کج موت ہے کہیں ہتھ دی تھا جی حیدر

بھاویں ہوں وقت دی شطرنج تے چالیں وانگے

کتے تو تیں خواہش کوں زنجیر کروں

ہن خود کوں دیواریں تے تحریر کروں

کیوں پتھر شہراچ کہیں کوں خواب سٹاؤں

کیوں اپنے لفظیں کوں بے تاثیر کروں

متاں کہیں وچ اوند اعلیٰ نظر آوے

اکھ دے ہک ہک منظر کوں تصویر کروں

جیڑھے ڈیکھدے سبھے جاگدی اکھ دنال

اتہاں خوابیں دی وی کوئی تعبیر کروں

چھاں تاں ہے کندھیں دی ملکیت سنگتی!

شام تو تیں ڈھکن دی کیا تدبیر کروں

روون نال جے یار ملے تاں حیدر جی!

رت دی ہک ہک بوند کوں اکھ دانیر کروں

معلوم گھنڈے پیسے اسان صورتیں کنوں
پرتوں کڈا ہیں لفظ دا اندر توں نہ میں

ہے اپنا سو جھلا وی چھڑا اپنے گھر تو نہیں
ایں رات کیے چند مقدر توں نہ میں

اکھیں کوں آپاں کیتا جے خواہیں اہیلکا
اوسوں حقیقتیں کے برابر توں نہ میں

آپاں جے اپنی سونہ کوں کندھیں کے دوچ کھیا
دل ڈیکھ سگسوں باہرے منظر توں نہ میں

اظہار دے یقین دا پیکر نہ توں نہ میں
مٹ کر ہے لفظ لفظ، پیمبر توں نہ میں

ہر کوئی ہے اپنے اپنے شاہی توں مطمئن
اپنے بدن دی حد کنوں باہر توں نہ میں

کے تئیں زبان قید رکھیسوں لبیں دے روچ

بے حس نہ اپنا ذہن ہے پتھر نہ توں نہ میں

گلابیں دا بھاگ ۽ ہوائیں دی سنگت

اوندا ساتھ جیویں بلائیں دی سنگت

سرین دی فصل پک تے تیار تھی ہگی

کڈاں گھن تے اوسیں جھائیں دی سنگت

سفر دی کہیں اوکھ تے تک نی پدی

میٹے گڈے اوندئیں عائیں دی سنگت

زمانہ نکھر دے تاں نکھرے بلاشک

اساں کیویں تروروں فائیں دی سنگت

کڈہیں پکو جا وقت نی رہندا حیدر

متاں چھوڑیں پیارے توائیں دی سنگت

کھولکھولکھول

تساں جئیں شخص کوں سارے اکھینڈ در بند ہے

مُساقر ہے اوندے ہتھ دین لکیریں وچ سفر ہے

اینڈی موجودگی ہے سمجھ دے ہونڈ دی گواہی

لہذا میں کنوں میڈا پچھاواں معتبر ہے

اساں ناواقفیت دی اوں شاہی وچ پے چینڈوں

جتھاں دیوار اپنے ڈر کنوں وی بے خبر ہے

کھولکھولکھول

اکھیں توں نیستی دی دھوڑ کون چھند کن دی لوڑ
تساں سارے سمجھد سو جھلا کینھی، مگر ہے

ہو اتیں دی سنگت پہچان دے خط رول چھوڑین
میکوں ہن یاد وی کینھی کتھیں میڈاوی گھر ہے

زمانہ نت کہیں دایارنی رہ ویندا حیدر

ایہہ تاں او سمجھدے جیندا سو جھلا کل ڈوپہر ہے

ساوڑ ہیل بدی تے ہے
بک بک گھر پائی تے ہے

بتھ بھاویں اسمان تے ہن
پیرا چٹ دھرتی تے ہے

کیوں برسات گلابیں دی
پتھریں دے عادی تے ہے

ایں سازلبے طلب دالاپ کتے تئیں

وصال لفظ سہمیں سہاپ کتے تئیں

کڈہیں تاں اکھ تیبے چہرے کوں روبرو دیکھے

خیال وچ تیبے قد میں دی چا کتے تئیں

ایں نامراد حیا قی کوں موہت ڈیوں کن

چڑھیجے آپ کوں سولی تے آپ کتے تئیں

جے روح کوں بجز دی خواہش وصال دی تن کوں

تاں رہے پائی تے بھاد املاپ کتے تئیں

زبان کوں وی عطا کر خوشی دا کوئی لحظہ

اساڈے شعریں اتے ڈکھ دی چھاپ کتے تئیں

اکھ دے کا سے خالی ہن

دید دا ڈکھ سنگتی تے ہے

گھر چھوڑے یے جئیں ساتھ کیتے

سارا پور پچھتے تے ہے

میڈا اپنا جو کجھ ہے

سب کجھ تیرے پڑکیتے ہے

نال چلے یا بہر رہوے

ہر کہیں دی مرضی تے ہے

تیر ہتھیکے ہن حیدر

ساڈا وقت اگی تے ہے

میں جیڑھا وار کر یسا ر خلوص داہوسے
توں دشمنیں کوں میڈی پچالی خبر کر ڈے

میں جیڑھا کجھ وی لکھینداں او سچ دیکیتے ہے
میڈی زبان دے ہر لفظ کوں امر کر ڈے

جیندے وصال دی خواہش وی جرم ہے حیدر
توں ایجھے شخص دین یا دین کوں دل بد کر ڈے

میڈی سفر دی حیاتی کوں معتبر کر ڈے
میں جیڑھی جاتے رہاں اونکوں میڈا گھر کر ڈے

کتھیں سراغ فی بعد امیکے پڑتارے
ایہہ رات لٹھے کتے سبھ دی رگڑ کر ڈے

فتور دہنیں دوج ہے دلیں دوج کیتھی
توں میکے پڑشہر دے لوکیں کوں بے بہرہ کر ڈے

میں اپنے تن تے اسرافلیب تیں پُچ گیا
میٹھی سترادایا حکم کوئی جاری کر

درخت جتنے وی ہن سب زمین آگن
قبول کرچا دعا، ختم ہون اندھاری کر

پرہ پھٹی تے سبھ خواب سم گئے حیدر
حقیقتیں دے سفر واسطے تیاری کر

ہوا دے رستے تے دیوار نہ اُساری کر
توں کاغذیں تے اونڈی شکل نہ اُتاری کر

نشان پیریں دے گھن گپی ہوا نماشین دی
توں ساری رات پگلیاں دی خاک اُڈاری کر

لحاظیاری دا دل کیا؟ جے سامنے آگیں
تیں جیڑھا واروی کرٹا ہے تے کاری کر

میٹھے وجود کوں ان گہوئیاں تہمتاں ڈیسی

اوزندہ رہن دیاں ساریاں نشانیاں ڈیسی

توں اپنی گول نے وچ رہ، ہوادی کالہ نہ من

ایہہ دریل ہے ایہہ درتے دستکاں ڈیسی

خیر نہ ہئی جیندی خواہش تے جرم کیتا ہم

میٹھے خلاف خود اوہو گواہیاں ڈیسی

توں اپنی شکل اتے کالوٹن زرات دی مل

اُجھرے سجھتاں زمانہ ملامتاں ڈیسی

ہیں آس تے پی گزری ہے سنج بیابا وچ

او میٹھے گھر دے چودھا وں وی روتھاں ڈیسی

توں جیندے کیتے زمانے اخلاق چنڈا ہیں

رُسیاتاں ساری خدائی دیاں دشمنیاں ڈیسی

برقاندہ کیونے خون اس اڑا ابوا دی پہیل
 ساٹے سرس تے ساو دختیں دی چھت نہ ٹے
 جو کچھ وی دل دے وچ ہے اونکوں استبار کر
 تول خود کون موسمیں دی کوئی کیفیت نہ ٹے
 لحظ سکون دا کوئی بخشیش وچ ملے
 شاہی نہ ڈے، سپاہ نہ ڈے سلطنت نہ ڈے
 جیں شکل دی گواہی توں شیشے وی پور وچن
 حیدرتوں ایجھے شخص دی لوکیں کوں پت نہ ڈے

○
 خواہش کوں قید کرتے کڈہیں اہمیت نہ ٹے
 اپنے بدن کوں جیل دی کوئی صفت نہ ٹے
 بیافرق نی جے کوئی اس اڑی سناٹ دا
 قاتل کوں میڈے چہرے دی معصومیت نہ ٹے
 کیوں اپنے چہرے کیتے چٹے ہانی کچے رنگ
 پھٹ گیں تاں تہی غلطی ہے باز تے نہ ٹے

میں جیڑھا کچھ وی سوچنیاں اوندھو آئیال
کہ میڈی سوچ تے پیرے میڈی انا دے ہن

سمندریں ڈول اٹھی تے کتھاں وسن بادل
جو سب کے ہونٹیں اتے حرف بدعا دے ہن

گذر دا وقت نشانیاں چھوڑیندا کے حیدر
اساٹے چہرئیں تے لیکے تیاں ایہہ کیا دے ہن

ولیکھا کوئی تی رکھیا، منتظر ہوا دے ہن
اساٹے شہر دے کچھ لوک کتنے سادے ہن

درخت چھاں کیتے سکدن زمین ڈھپتیاں
کہیں تے ایہہ نہ کھلیا سمجھ دے کیا ارادے ہن

او کتنے توٹیں بھلا بارشیں کنوں لکسن؟
جنہاں دے جسم اتے کاغذی لبادے ہن

جیڑھے منظر سامنے ہوندا او خوابیں وچ کتھاں

منزلیں دے سو جھلا بے سمت سفریں وچ کتھاں

میڈی خواہش ڈیکھ ان لے رابطہ کالھیں دے وچ

جیڑھے شدت میڈے جذبے وچ لفظیں وچ کتھاں

تیدے چہرہ دا جیڑھے نقش او پس تیں ونگاں

اتنیاں تشبیہاں اساں گولوں کتابیں وچ کتھاں

آسی اکر سہے جو خلقت منگدی ہے لکھ دی عا
حس اتنا سہن دی برداشت کویں وچ کتھاں

اپنی اصلی شکل گھن تے میڈیں اکھیں وچ اتر
میں تیکوں پرکھاں دے اتنے تھا پیں وچ کتھاں

جیڑھا کچھ دل وچ ہے او ہوسوتیں دے سو بھہ ہے
مکران شیشے دے وانگوں صا شکلیں وچ کتھاں

ریت دے دریا کتوں پانی دی خواہش کر کھڑاں
زندگی حیدر گزری ہی سر پیں وچ کتھاں

تساکوں شیشے توں باہروی ڈیکھٹا پوسے
کرنیدے رہسو خود اپنیاں نیارتاں کے تئیں

اساٹے چہرے داہر نقشس ہک معتمہ ہے
تساں بھنیسو اساٹیاں بھارتاں کے تئیں

اتھاں نظر دا ہے ہر شخص دوستیں وانگے
قریب ڈالیں اساکوں بصارتاں کے تئیں

جلا جلاتے اسان اپنے دل پیرا عین کون
تویں سویر دیاں ڈالیں بشارتاں کے تئیں

لکاتے زلفیں دے چھڑوچ اوچند رکوں حمید
اساٹے نال کرلیسے شاراتاں کے تئیں

تساٹے دردیاں ڈیوں دل کوں پارتاں کے تئیں
بغیر لیرے دکھرسن عمارتاں کے تئیں

صدا دے حرف وی بک ڈنہہ ختم تھی ولین
ہو ادے صفحے تے لکھسوں عبارتاں کے تئیں

اساٹے دل ڈوں اداسی دی برف پگھلین
تیڈے ملوک بدن دیاں حرارتاں کے تئیں

چیلے وی دید کروں ایہو تماشہ لگدے

شہر مقل اتے ہر آدمی لاشہ لگدے

لوک ٹرے دن ایویں جیویں تند اچ ہون

میکوں این شہر اتے دیہہ داسیہ لگدے

کتے تئیں ہسین ودا اپنے پچھوین کے تلوں

کتے تئیں پچھیں جو سمجھ سراتے امد لگدے

کیں کوں میں غیر سڈان کیں کوں دشمن سمجھاں

سب د جسمیں اتے میکوں میڈا چہ لگدے

تریبہ اتنی ہے جو ہوتیں اتے چڑیاں جم گن

ہن تاں جس دوکھے کوں ڈیکھو اوہو دیا لگدے

اسا کوں اچ جیڑھے ٹکریں وچھڑوی سگدے ہن

بغیر چڑھ دے ایہہ پودے اکھڑوی سگدے ہن

جنہاں کوں ریت تے لیکیا گیا ہے اوچہرے

ہوادی ہیل گھلی تاں وگڑوی سگدے ہن

تیں اپنے قد کوں دھاوٹ کتے جنہاں کوں کینے

وٹھاجے مینہ تیاں اوہے وٹھ پھیروی سگدے ہن

عکس ہمیشہ شیشے دا محتاج رہیہ

چہرہ، ہیٹھ نقاب لکیسیں کتے تئیں

نبضیں دی دستک وی آخر کھڑ ویسے

بند دروازے کون کھڑ کیسیں کتے تئیں

وہندا پاتی ٹہک جاتے کتھ رک سگدے

ویندے ہونے کون یار! جھلیسیں کتے تئیں

جین دانشہ ما کھڑ ہیں تیرے شرابیں جیجھا

ہرٹ اوہیں جسم دا منظر ہے عذابیں جیجھا

جین دی امید تے دریاوین دی سنگت چھوڑیم

اوسمند وی نظر دا ہے سراہیں جیجھا

تاناگھ ورج بے جو کوئی آتے میڈے حرف پڑھے

جسم دے رحل تے چہرہ او، کتابیں جیجھا

اوں دی صورت میڈے ہر شعر داپس منظر ہے

سامنے آتے وی لگدے جیڑھا توہیں جیجھا

اوتوہتاں شخص نا ایں شہر دی رونق حیدر

جیڑھا لگدا تیکوں خانہ خرابیں جیجھا

اساڑے نال تیڈیاں بہن محبتاں کتتیاں
نکھر گیا ہیں تان بہن بہن شکایتاں کتتیاں

کتھائیں جس تے کہیں جا اتے اذہاری ہے
ہواوی کھیڈ دی پئی ہے سیاستاں کتتیاں

گھلے جو پھلے پہر تیڈی یاد دا دکھن
اساڑے دل تے گذر گن قیامتاں کتتیاں

اتر سے دل تے صحیفہ کوئی مرادیں دا
ایں ہک امید تے کیتیں عبادتاں کتتیاں

کئی صدیاں دی جی ہوتی ہے دھو شکلیں تے
اساکوں کرتیاں پے گن مسافتاں کتتیاں

تساڑے شہر وچ آویں مسافرین وانگے
اساکوں پیار کرو اپنی خواہشیں وانگے

جنہاں دے نال گذاری ہے دوستیاں وانگے
اتہاں کوں یادوی اندر تان دشمنیاں وانگے

اوجھم ہاڑد اسیجھ بن گے بہن کپڑے جیڑھا
اساڑے جسم تے وٹھا نا بارشیں وانگے

جنہاں کوں لفظ الاونٹ دے کاٹنی بھدے

اپنے وی خود کوں سمجھن پیمبریں وانگے

گٹو ضرور اسا کوں مگر خلوص دے نال

جے نفرتاں وی کرو تاں محبتیں وانگے

گواہ کیں کوں بناواں کیں کنوں منگوں انصاف

تمام شہر نظر دا ہے وت تلیں وانگے

انہاں کوں کیوں سٹیجے حدیثِ غم حیدر

جنہاں دا پیار وی لگدا ہے سازشیں وانگے

زخم کتنے تئیں وڑھیسو تن دی عریانی اُتے

کتنے توٹیں خون و سول اپنی اڑانی اُتے

توٹیں ہر بک لفظ کنڈا ہٹ تے پڈ دے ذہن وچ

ول وی خوش ہیسے اسا تئیں دینی ناخوانی اُتے

اتنا جذبہ کتھ بے جو کچے گھر تے ٹھل پوں

پار بے سنگتی اتے دریا بے طغیانی اُتے

درد دا سمجھ میں اتے ویلھے دا پہلے انت تھل

جیوں بک خوش رنگ چھل گرمی دوج کانی اُتے

جیڑھا ساری عمر میڈے ڈکھ تے کھلدارہ گیا

اتنا مونجھا کیوں ہے اج میڈی پریشانی اُتے

کیوں انہاں دے نال گزرے تمام عمر
صورت بے ندگی تاں نہیں مورتیں دے ورج

نکھرے تاں اینویں لگد جو واقف وی فی میڈا
شامل ہا بیڑھا شخص میڈیں خواہشیں دے ورج

آیا زبان تے تاں غزل تھی گیا او شخص
اتریا بول تے تاں چیا دھر کنیں دے ورج

لہرگن پرانے دانگ نویں موسمیں دے ورج
جیویں بدن دھویرج وچن باشیں دے ورج

ہے میڈے چارے پاسو اینویں خواہشیں دے ورج
جیویں کوئی وریج وچے دشمنیں دے ورج

شہریں دا اینویں رہ گیا ماحول تاں حصوا
انسان وچ تے رہے والا جنگلیں دے ورج

گھوڑ جیویں ہے خواہشیں دا اچ
حال تالوں ما کوششیں دا اچ

کھا دھیاں کندھیاں ڈسہن تے آگیاں ہن
کیا ارادہ ہے بارشیں دا اچ

ساہ گھت وں تاں رشوتاں بٹے تے
دور جو ہے سفارشیں دا اچ

دوستیں نال کیوں ونچا بیٹھوں
کجھا موقعہ ما سازشیں دا اچ

سچ دی سولی تے چڑھ کر ہیں حیدر
تروڑ بٹے جال بندشیں دا اچ

اتھ زلیجا وانگے ہر شخص جوانی منگدے
موت او پال جیڑھا روز کہانی منگدے

جس اتنا ہے جو ساہ سینے دوچ رکھ پن
لوک اینویں تاں انہاری دی دعائی منگدے

سیتے ہوئے ہونٹیں کوں ڈیندا ہے امر لوٹن ا
تھہریے ہوئے پانی ڈوں دیادی وانی منگدے

زہ سنجان این کوئی میڈی کوئی میڈی شناخت
وقت میں ڈوں میڈ پھون دی نشانی منگدے

جان تے ڈینہہ اتارہ میکوں بہر کوئی حیدر
سجھدے ابھرن دی تہر میڈی بانی منگدے

وسریاں ہویاں خواہشاں جاگن لگیاں
وسمیں ہونیں چنگیں کوں بکھٹاپے گیا

ساہ دی سنگت نہاؤن دے کیتے
وقت دے دیہہ نال بکھٹاپے گیا

جسم دی سولی کنوں لہہ تے کڑپیں
آپ وی خود کوں پرکھٹاپے گیا

پچھے وچ سنگتی سلکھٹاپے گیا
نزلیں دا دھیان رکھٹاپے گیا

زہر پیالہ چاڑھتے ہونٹیں اُتے
زندگی دا لطف چکھٹاپے گیا

ڈو رہی دنیا دے وچ رہون کیتے
چہرے تے بیازنگ مکھٹاپے گیا

توٹیں و سدا ہے دل دہنیں دھڑکنیں وچ

سمجھا ہے میکوں تا واقف س وچ

پریرے رہن والے کون ڈ سے کون؟

اوندی صورت بے سارے منظر س وچ

تراشٹ کٹ جے کوئی فنکار ہووے

ہزاراں مورتاں بہن پتھریں وچ

اُتھاہیں وی ایہے شکلان ٹکرسن

کشش نی رہ گئی مہن منزلیں وچ

نکھڑتے ان سونہاں تھی گیا بے حیدر

بیڑھا شامل ہا میڈیٹیں خواہشیں وچ

ہر کہیں دی اوقات ابھیداں کھول ڈتے

ویلھے نے ہر ہتھ دے وچ کشکول ڈتے

میں حیران ہاں گونگنیں داکاں شہر دے وچ

میڈے سچے پول اُتے کیس پول ڈتے

خود سڑ دے رہ گے سے تھی لکھ دے وچ

تین تے سارے موسمیں دا دک کھول ڈتے

ایہہ گالھا کون ۽ جیس کالی رات کے وچ
اُبھرن والے سجدہ اقصہ چول ڈتے

وستی وستی اپنا آپ گولیندا ہاں
میکوں اپنے ہووٹ دے ڈکھول ڈتے

توں تاں حمید رپار دے قصے اہا بسیں
کس ایہہ زہر تھپے لہجے وچ گھول ڈتے

جنہاں د اہا گایہہ پتھردیاں موتاں ہوسن
انہاں دیاں وی کوئی جیون دیاں موتاں ہوسن

کہیں وجود کیتے سکدا رہے گھر ساڈا
چھڑا دیواریں تے کاغذ دیاں موتاں ہوسن

لباس ساڈے لہائے گئے تاں کیا شکوہ
امیر شہر کوں شاید ضرورتاں ہوسن

ملیے تاں ہا سے اساں پر خیاں وی نہ ہا
اچن تو تیں وی دلیس وچ کورتاں ہوسن

اوڈینہہ وی اوسے محبت دی آڑ وچ حمیدر
اساڈے سامنے اپنیاں ضرورتاں ہوسن

دعا کے الفاظ سن انہاں کاٹ سب لیں تے
جنہاں صلیبیں تے خود کوں چاڑھیا جہاں کیتے

رُتاں بدل گن پھلین وی خوشبودر وین پاتن
ہے اوہوز خمیں دا پیر بن ساڈھی جان کیتے

اساڈیاں تزلان اساڈیاں تھان تہڈی تازن
اساں کنیں جیڑھا کجھ وی ہاتیکوں دان کیتے

ہزار لفظیں دے ذائقے ہن زبان کیتے
یقین دالفظ کوئی نی سب ہن گمان کیتے

جھکائی اساڈی کون ٹیکھ تے جیڑھا مشدراپے
ایہہ کجھ وی نہ ہا اساں اینکوں آسمان کیتے

انھیں دیاں شاخاں اساڈے کون سولیا بنیا ہن
جنہاں رختیں کون خون ٹے تے جوا کیتے

ڈیکھاں تاں درد تار سمندر لگے میکوں
سوچاں تاں اپنے جسم د اندر لگے میکوں

میں جیند لجا لگا کیوں اکھا اول شہر کوں
چتھ آتے میڈا جسم وی پتھر لگے میکوں

نہ گل ہے سوچ دانہ کوئی نہ کر دی کلی
دھرتی میٹے پٹخیال دی بنجر لگے میکوں

اوں شہر وچ نہ کیوں جفا کوں وفا سڈھاں
بہر شخص جتھ خلوص دا پیکر لگے میکوں

ایں دل دے وچ بہارتیڈے دم دے تال بہی
مونیختیڈے بغیر میڈا گھر لگے میکوں

جے تئیں تے ہونٹ سوالی لگدے ہن
دریاویں دے سینے خالی لگدے ہن

جیڑھے تیکوں مست موالی لگدے ہن
ساکوں کہیں نگری دے والی لگدے ہن

جنہاں رات راج ڈینہہ دی خوشخبری سُنوئی
دنیا کوں اولوک پختالی لگدے ہن

پرکھیو سے تاں پتھر میں ڈوں پکے تکتے
جیڑھے ڈیکھن دے وچ والی لگدے ہن

جیڑھے ڈینہہ دے وانگوں بکھدے پن حید
اکھ کوں اوہے نقش خیاالی لگدے ہن

دل دی گیری کوں پھولن آگن

شیت صورت تیر پی گولن آگن

حرص دے ہوت صلاحیں کرتے

پیار دی سستی کوں رولن آگن

اتھاں دستور ہے چپ بہون دا

کون اج ول اتھاں پولن آگن

گالھ گالھ اج تیڈا ناں گھندے ہن

لوک وی زخمیں کوں چولن آگن

ول اوتدی یاد دے قاصد حیدر

ستے دردیں کوں دھتدھولن آگن

کھاو کھاو

کے تیں سکھ داناں نہ چیسیں ڈکھ دایا رچو یسیں

کے تیں این سولی تے ٹنگ تے ساڈا پیار از میسیں

ڈکھ دے ڈکھ آخربک ڈینہہ لساں وی بل پوسوں

ویلھے دی گیری رچ ساکوں کتے تیں ذنیسیں

تیڈی یاد دی کالی ات کوں ویرھ تے ستایا ہاں

آپے سمجھ دی صورت وچ توں میکوں آجگہو یسیں

کھاو کھاو

آخر اپنے پیار دیاں کا لھیں لو کہیں وچ ہل ولسن
کیں کیں دمنہ تے ہتھ ڈیسین کیں کیں کون سجھایسین

ایں وتی دے ہر اسی دے ہتھ وچ پتھر ڈہاں
پتھر دی واچھڑ توں کتیں اپنا جسم بچسین

اچ کیوں کوڑیاں قسماں چا ووں حمدیہ پیار کرن دیا
کل میں وی شرمندہ تھیاں کل توں وی پھتیسین

وادا جھولا وی تیڈے پیر داد پکار لگے
ہن تان رستہ وی تیڈا ڈیکھنا دشوار لگے

تیں ٹے آون کیتے سکدا ہاں مگر کیوں کماں
خود میڈا جسم میوں رستے دی دیوار لگے

دل اینویں تیڈی جدائی تے تڑپ اٹھدا ہے
جیویں سٹے ہونے انسان کوں تلوار لگے

ویندے باقی کوئی وعدہ نہ کوئی پیار دی کالھ
میوں آسین اچڑ دا ہویا گھر بار لگے

اتنی سستی تان نہ سہی زندگی پہلے حیدر
جیں کوں ہن ڈیکھو او ہوجان توں نزار لگے

پہلے کوڑے خُلقِ محبتِ نالِ اساکوں موہ گھتدین
ول یاری دا اول گھن تے زہر دے جامِ پلیندین لوک

قدمِ قدم تے پہرے ڈیندین دگ دوج کندھا اُسرین
کتنے بھون کتے کالھن پیا کنوں بھکیندین لوک

دل دا در کھیندین دل وچ لب تے آہنی آون ڈیندے
اپنی بھاوج سرتے حیدر عشق داناں چمکیندین لوک

دل ہی کالھ جے منہ تے آنوں سولی تے ٹنگ ڈیندین لوک
گالھا کالھ سٹے ساکوں پتھریں نال چیندین لوک

اتھ اخلاص دا اٹ ملھ پیرا پیریں دوج لدا پے
دگ دے روڑے وانگوں اینکوں مار تھپے ٹر ویندین لوک

موت کنوں ویندیں شاید تیں نی ٹھٹھے دل والے
اپنی سولی اپنے گل وچ پاتے ارسو بیندین لوک

بُن ضرورت کہیں حسینِ دی
سارا ماحولِ کربلا وانگے

جسمِ دی قید و ج یہ ہے سے اسان
زندگی بھوگیء سزا وانگے

ان سونہاں باتاں میں سے پاسے ہوں
کیوں گذر گیا ہے آشنا وانگے

اپنی بولِ اچ میں رات ڈنہہ حید
در بدر پھر دایاں گدا وانگے

کون گزریئے اتھوں بہوا وانگے
دل کھت ڈرگے میڈی صدا وانگے

چیت دی آس وچ سنجیاں شاخاں
ہتھ اٹھانی کھڑین دعا وانگے

اپٹا انکار کتنے تو نہیں سٹوں
کتے تیں چپ رہوں خدا وانگے

یاریں دابک پھیل کافی ہا
کیوں پتھر برساون پئے گن

ایہہ کئیں دی وستی ہے یارو!
پسیریں دے وچ ڈاون پئے گن

ول دی ساول کینھی نظری
دھرتی تے کئی ساون پئے گن

میں سقراط تاں کینھی حیدر
ول کیوں زھر پلاون پئے گن

ساکوں جو بُن بھاون پئے گن
شیشے وی پتھر اون پئے گن

جیئں دیوار تلے پیٹھے ہن
ہوں کوں لوک ڈھاون پئے گن

امیدیں دیاں قبراں کھٹ تے
چیندیں کوں دفناون پئے گن

قطرے

کچھ بچا پیسے گے زمانے تے کال لفظیں دا
کھنیں سُرّاغ فی ملدا وصال لفظیں دا

توں میڈے ہونٹیں کوں سی تے بلہانہ منیر تے

ایہہ مہر کھول جے ڈہیدیں جلال لفظیں دا

کہیں خیال دے اظہار تیں سانی پے

پندھیر ٹولفظ آن میکوں لب کنوں ہائی پے

جڈاں نظر پئے اکوتی اختلاف تھی بندے

میڈا وجود وی میڈے خلاف تھی بندے

آس پائی دی اساڈے کان مارو تھی گئی

ہکو جھڑوٹھا اتے وستی جھپارو تھی گئی

سو جھلے دی تانگھ ہے فی الحال نامکن اتھاں

سجھ دی رنگت وی اندھاری ونگارو تھی گئی

آکھنیں چیراغ پلسیوں ہوا دین مہلیں تے

سیاہ رات دا پہرہ ہے جن فصیلیں تے

نکھر پیسے اسان تان بھرتے نہا راتیں نہیں

پر جھٹ دی سکھ دے نال گذاریا زتیں نہیں

اساڈے دل کوں ہنٹ ایویں تیڈا الا لکھدے

اندھاری رات دے وچ جیویں سو جھلا لکھدے

ہوادے ویں یا نہ شہو دے روپ وچ ہوف

او جیڑھی شکل دے وچ آونچے جھلا لکھدے

گالہ جے اج دی پچھوں حال رتو کے ڈیندے

چانڈے، چانڈے زخمیں کوں کچو کے ڈیندے

خوشبو دے بعد پھیل اجگر کون ڈیکھے

جے صوتاں نہ ہو یاں تان گھر کون ڈیکھے

آسراوی نہ کریں بھل تے کڈہیں یاریں دا

پھیرواں ہونکے پچھاواں انہاں دیواریں دا

آپ پلدا ریمہاں چہراغین نال
ایں تہیڑا انتظار کیتا بہم

اتنی اُکرس ہے جو پتھر تھی گئے بُت ریت دے
خود دعائیں کیتیں ہواکوں تہماں ڈہندو دے

حُسن جے پردہ ہٹاتے نور افشانی کرے

عشق دا ایہہ فرض ہے اوچاک امانی کرے

ہے کوئی، جیٹھا میڈا سینہا اوکوں ڈہوے جو او

دل دی نگری دے اُتے آتے سیمانی کرے

پلدی بھاکوں اتے شبہم کوں مکارا کیویں
دل دے شیشے تے اوند اعلس اتارا کیویں

